

1. ÜNİTE > Doğal Sistemler Kazanım 10.1.3: İç kuvvetleri yer şekillerinin oluşum sürecine etkileri açısından açıklar.

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama, Değişim ve Sürekliliği Algılama, Harita Becerisi

Etkinlik İsmi	YERİN ŞEKİLLENMESİ	🕒 15 dk.
Amacı	Yer şekillerinin oluşumunda epirojenez ve orojenezin etkisini açıklayabilme.	👤 Bireysel

1. Yönerge **Aşağıdaki bilgilerden yararlanarak soruları cevaplayınız.**

Yer kabuğunun geniş alanlı, uzun bir süreçte ve düşey doğrultuda yavaş yavaş alçalması veya yükselmesine epirojenez denir. Epirojenez, kıta kenarlarında meydana geldiği takdirde bu olay süreç içerisinde kara ve denizlerin dağılımında değişikliklere neden olur. Kuvaterner Jeolojik Dönem'in Pleistosen Devri'nde Güneş'ten gelen radyasyonun azalmasına bağlı olarak Buzul Çağı yaşanmış ve bunun sonucunda buzullar oldukça geniş bir alana yayılmıştır. Özellikle İskandinav Yarımadası'nı kaplayan buzullar, yarımada'nın birkaç yüz metre çökmesine neden olmuştur. Bu durum, kıyılar ve şelf alanın altında kalmış karasal yeryüzü şekilleri ve vadilerin tespit edilmesiyle belirlenmiştir.

Son Buzul Dönem'in sona ermesi ve yeryüzünün ısınması ile buzullar erimeye başlamıştır. İskandinav Yarımadası, üzerindeki yükün azalmasına bağlı olarak yavaş yavaş yükselmektedir. Bu yükselme, günümüzde yılda birkaç milimetre çapında devam etmektedir. Yapılan araştırmalar; İsveç'in başkenti Stokholm'un yüzyıl içinde yarım metre kadar yükseldiğini, daha kuzey ve dağlık sahalarda ise bu rakamın iki metreyi bulduğunu ortaya koymuştur. İskandinav Yarımadası'nın son Buzul Dönem'in sona ermesinden günümüze kadar yükseldiği; çeşitli yükseltilerdeki aşınım yüzeyleri, kıyı taraçaları ve akarsu taraçalarının tespit edilmesiyle belirlenmiştir. Buna karşılık Almanya ve Hollanda'da yapılan araştırmalar ise Kuzey Denizi kıyılarının yılda 1,8-2 mm civarında alçaldığını göstermiştir.

1. Epirojenez olayının başlıca özellikleri nelerdir?

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- ç) _____

2. İskandinav Yarımadası'nda izostatik dengenin bozulmasına hangi olaylar neden olmuştur?

3. İskandinav Yarımadası'nda Buzul Çağı ve sonrasında epirojenez olaylarının gerçekleştiğine dair hangi kanıtlar gösterilebilir?

4. Kuzey Denizi kıyılarında meydana gelen alçalmanın devam edeceği düşünüldüğünde gelecekte Almanya ve Hollanda kıyılarında nasıl bir değişim yaşanacaktır?
